

Stubhaug som skriver så bra, burde funnet en tittel med mer sus i.

Anton Hauge
Fysiologisk institutt
Universitetet i Oslo

Nyttig om fibromyalgi og stress

Anderberg UM, Horwitz EB.

Fibromyalgi

Årsaker og behandling. 207 s, ill.
Oslo: Cappelen Damm, 2008. Pris NOK 329
ISBN 978-82-02-28133-5

En spesialist i psykiatri og rehabiliteringsmedisin og en danse- og fysioterapeut har skrevet lærebok om fibromyalgi. Begge har doktorgrad om lidelsen samt årelang pasienterfaring. Intensjonen er å spre allmenkunnskap om fibromy-

algi slik at forebygging og hensiktsmessige behandlingstiltak kan iverksettes tidligst mulig. De henvender seg til et bredt publikum: Fibromyalgipasienter og deres nettverk, leger og annet helsepersonell, NAV, arbeidsgivere og samfunnet for øvrig. Boken er anbefalt av Norsk Revmatikerforbund og Norges Fibromyalgi Forbund.

Fremstillingen er delt i en årsaksdel og en behandlingsdel, og budskapet konkretiseres av gode pasienthistorier. I årsaksdelen beskrives fibromyalgi fra et stressperspektiv. Den avsluttes med en diskusjon om fibromyalgidiagnosen og konkrete råd til både pasienter, helsepersonell, NAV og pårørende. Behandlingsdelen omhandler terapiformer forfatterne har erfart fungerer: Fysioterapeutiske, medikamentelle, verbale – deriblant kognitiv atferdsterapi – og kunstneriske. Betydningen av bevegelse, kommunikasjon, grensesetting og prioritering er vektlagt. Et allmenngyldig kapittel om hvordan skape et bedre liv avslutter det hele. Flere terapiavsnitt inkluderer instruksjoner som muliggjør egenbehandling.

Tittelen på den norske utgaven lover mer enn innholdet tilsier. Den svenske originaltittelen «Fibromyalgi – på grund av stress?» er mer presis. Fibromyalgi beskrives fra en biopsykososial forståelsesmodell der stress betraktes som både utløsende og vedlikeholdende faktor. Smerten anses som sentralnervøst betinget. Perifere årsaksmekanismer og deres behandlingsmessige konsekvenser (kondisjonstraining for eksempel) blir derfor lite belyst. Tilstanden beskrives som en sykdom der målrettet og individuelt tilpasset

behandling gjør pasienten frisk over tid. Et befriende paradigme! Det uforståelige blir forståelig og behandlingstiltakene opplagte og logiske. I så måte fyller boken sin intensjon; den skaper forståelse, trygghet og håp og inspirerer til aktiv mestring! Den innehar et betydelig forebyggende potensial! Den er lettest, også for allmennheten. I sin fremstilling er den så konkret at den kan fungere som hjelp til selvhjelp. Oversikt over aktuelle nettstedet og norske behandlingssteder er inkludert. De psykologiske aspektene er glimrende beskrevet. Det er også nødvendigheten av å se pasienten i et helhetlig perspektiv og å kombinere ulike behandlingsformer. Minuset er at enkelte avsnitt og illustrasjoner om biofysiologiske årsaksmekanismer er uklare. Angivelse av dagens kunnskapsbaserte behandlingsformer mangler. Til tross for alfabetisk litteraturliste, er kildehenvisningene så mangelfulle at det kan være vanskelig å vite om en påstand er dokumentert. Det er også betegnende at det oppgis lenker til norske akupunktører og hypnotisører, men ikke til terapeuter innen kognitiv terapi. Til tross for dette og enkelte andre unøyaktigheter og feil i teksten, er boken enestående i sitt slag. Den anbefales varmt som matnyttig lesing for alle som møter pasienter med, eller selv sliter med, stress, kronisk smerte eller fibromyalgi!

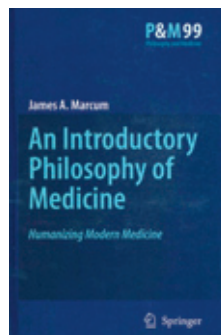
Sigrid Hørven Wigera
Opptreningscenteret Jeløy Kurbad
Moss

Filosofi for å humanisere moderne medisin

Marcum JA.

An introductory philosophy of medicine

Humanizing modern medicine. 376 s, tab.
Berlin: Springer, 2008. Pris EUR 105
ISBN 978-1-4020-6796-9

Dette er en omfattende lærebok i medisinsk filosofi for leger og annet helsepersonell. Den kan brukes tidlig i et studium eller til selvstudium senere. Forfatteren James A. Marcum er biomedisinsk forsker (ikke praktiserende lege) og filosof.

Han underviser i medisinsk filosofi i et medisinsk humanioraprogram ved Baylor University i Texas. Boken er solid innbundet, har stikkordsregister, en ordliste og en rikholdig litteraturliste. Den har ingen illustrasjoner.

Medisinsk filosofi defineres som «metafysiske og ontologiske, kunnskapsteoretiske, verdifilosofiske og etiske analyser av forskjellige modeller for medisinsk kunnskap og praksis» (min oversettelse). Denne brede definisjonen av faget synes jeg er god. Bokens struktur følger denne definisjonen. I metafysikkdelen blir den biomedisinske modellen og humanistiske modeller satt opp mot hverandre i analyser av virkelighetsoppfatninger, årsakstenkning, pasienten som kropp og som person og av sykdoms- og helsebegreper. I den kunnskapsteoretiske delen blir de samme modellene kontrastert mht. medisinsk tenkning, klinisk bedømmelse og beslutning, forklaringsstyper, diagnostikk og terapeutisk kunnskap.

I etikkdelen blir verdier og normer i medisinen analysert. Marcum hevder at helsevesenet i USA befinner seg i en kvalitetskrise mht. omsorg for pasientene. Den etablerte bioetikken er for dominert av den biomedisinske modellen og bør forbedres. Meget interessant analyserer Marcum følelsenes betydning i medisinen. Den biomedisinske modellen kritiseres for å sette både pasientens og legens følelser til side. I stedet for et distansert lege-pasient-forhold skisseres et humanistisk alternativ der legene interesserer seg for sine pasienter som medmennesker og dermed også for deres følelser, lidelse og mestring. En analyse av modeller for lege-pasient-forhold munner ut i en konklusjon om at det er modeller som legger vekt på gjensidighet mellom lege og pasient som er de beste. Ideallegene fremstilles som lidenskapelig, klok og kjærlig!

Forfatteren bruker standard filosofisk terminologi. Mange fasetter ved den medisinske filosofien fremstilles på en systematisk måte. Analysene kan kritiseres og kompletteres etter behov. Holismebegrepet og objektivitets- og subjektivitetsbegreper er lite utviklet. Fenomenologien bør utvikles mer. I Europa er det naturlig å bruke hermeneutikken som et vesentlig innslag i den medisinske filosofien. Boken har bra rotfeste i klinisk medisin, men i mindre grad i samfunnsmedisin/folkehelse.

Læreboken tar for seg en sentral konflikt i vår tids medisin og helsetjeneste på en interessant, mangfoldig og konstruktiv måte. Den er relevant også i Norge. Vi har *Filosofisk poliklinikk* i Bergen og *Medisinsk filosofisk forum* i Tromsø og i Oslo. Nå finnes en omfattende og velstrukturert lærebok i medisinsk filosofi. Hvilken høyskole eller hvilket universitet sparker i gang det første grunnkurset i medisinsk filosofi i Norge?

Hans Magnus Solli
Forskningsenheten
Psykiatrien i Vestfold
Tønsberg